Finansutskottets betänkande 1999/2000:FiU12

Förstärkt skydd för avvecklingen av förpliktelser på finansmarknaden (prop. 1999/2000:18)

1999/2000
FiU12

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta betänkande det i proposition 1999/2000:18 framlagda förslaget till en ny lag om system för avveckling av förpliktelser på finansmarknaden (avvecklingssystem). Avveckling innebär att deltagarnas förpliktelser fullgörs i systemet genom överförande av likvid eller finansiella instrument. I propositionen föreslås också ett antal ändringar i befintlig lagstiftning. Förslagen bygger på EG-direktivet 98/26/EG om slutgiltig avveckling i system för överföring av betalningar och värdepapper. Den nya lagen och lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2000.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Propositionen

I proposition 1999/2000:18 föreslås att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om system för avveckling av förpliktelser på finansmarknaden,
2. lag om ändring i konkurslagen (1987:672),
3. lag om ändring i lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument.

Propositionens lagförslag återfinns i *bilaga* till betänkandet.

Ingen motion har väckts i ärendet.

Utskottet

Propositionen

Förslagen i propositionen bygger på EG-direktivet 98/26/EG om slutgiltig avveckling i system för överföring av betalningar och värdepapper (Finalitydirektivet). Regeringen föreslår att direktivet skall genomföras dels genom att det införs en ny lag om system för avveckling av förpliktelser på finansmarknaden (avvecklingssystem), dels genom ett antal ändringar i befintlig lagstiftning. Avveckling innebär att deltagarnas förpliktelser fullgörs i systemet genom överförande av likvid eller finansiella instrument.

Finalitydirektivet syftar till att reducera de rättsliga riskerna i avvecklingssystem och därigenom stärka stabiliteten i det finansiella systemet. Vidare

syftar direktivet till att undanröja rättsliga hinder för överföringar av större betalningar och finansiella instrument inom den inre marknaden och på så sätt bidra till att förbättra effektiviteten och reducera kostnaderna vid sådana arrangemang inom EU. Ett ytterligare syfte är att undanröja vissa rättsliga problem beträffande säkerheter som ställs till förmån för centralbanker eller i samband med deltagande i avvecklingssystem.

I propositionen betonas att rättsordningen i Sverige på de områden Finalitydirektivet behandlar ligger väl framme. Säkerheten vid clearing och avveckling av betalningar och värdepappersaffärer har varit föremål för betydande uppmärksamhet från lagstiftare och tillsynsmyndigheter i Sverige under 1990-talet. Sammantaget får den svenska lagregleringen anses relativt modern på de flesta av de rättsområden som berörs av Finalitydirektivet. Den lagreglering som skett har tillkommit med beaktande av behovet att skydda det finansiella systemet mot systemrisker.

Direktivets bestämmelser kan indelas i två grupper. Den *första gruppen* utgör bestämmelser av främst näringsrättslig karaktär som rör införandet av den nya funktionen avvecklingssystem samt därtill hörande regler rörande prövning och anmälan av sådana system. Till denna grupp hör också bestämmelserna i direktivet som i huvudsak rör administrativa förfaranden avseende avvecklingssystem. Dessa bestämmelser rör sådana uppgifter som vanligen åligger en tillsynsmyndighet. Ett införlivande av Finalitydirektivet innebär att begreppet avvecklingssystem och därtill hörande bestämmelser rörande det administrativa förfarandet beträffande dessa system skall införlivas i svensk rätt. Avvecklingssystem som uppfyller vissa krav skall anmälas till Europeiska kommissionen. Sådana system anses som särskilt skyddsvärda. Genom anmälan får ett system en särskild ställning och också en viss kvalitetsbeteckning. I propositionen föreslås att vissa större svenska avvecklingssystem såsom Riksbankens betalningssystem, OM Stockholmsbörsens och VPC:s system för avveckling av affärer avseende finansiella instrument i huvudsak utan ytterligare prövning skall anmälas till kommissionen. Därutöver föreslås att även andra avvecklingssystem skall kunna anmälas om det finns särskilda skäl med hänsyn till det finansiella systemets stabilitet.

Den *andra gruppen* utgörs av civilrättsliga och obeståndsrättsliga bestämmelser samt bestämmelser om tillämplig lag, dvs. regler av internationell privat- och processrättslig karaktär. Regeringen föreslår bl.a. att ett överföringsuppdrag i ett anmält avvecklingssystem skall gälla mot tredje man om uppdraget har införts i systemet innan ett beslut om insolvensförfarande har meddelats. Ett sådant uppdrag får inte återkallas efter den tidpunkt som anges i systemets regler. Vidare föreslås att en särskild regel om multilateral avräkning (nettning) i avvecklingssystem förs in i lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument. En justering av den gällande bestämmelsen om bilateral avräkning föreslås också. Vidare föreslås en bestämmelse om tillämplig lag för säkerheter. För att möjliggöra en omedelbar försäljning av finansiella instrument eller valuta som ställts som säkerhet föreslås en ändring i konkurslagen.

Finalitydirektivet skall vara införlivat i medlemsländerna senast den 11 december 1999. De nya reglerna bör därför träda i kraft så snart som möjligt.

Regeringen föreslår att den nya lagen och lagändringarna skall träda i kraft den 1 januari 2000.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Hemställan

Utskottet hemställer

beträffande *förstärkt skydd för avvecklingen av förpliktelser på finansmarknaden*

att riksdagen med bifall till proposition 1999/2000:18 antar de av regeringen framlagda förslagen till

dels lag om system för avveckling av förpliktelser på finansmarknaden,

dels lag om ändring i konkurslagen (1987:672),

dels lag om ändring i lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument.

Stockholm den 2 december 1999

På finansutskottets vägnar

Jan Bergqvist

I beslutet har deltagit: Jan Bergqvist (s), Mats Odell (kd), Gunnar Hökmark (m), Bengt Silfverstrand (s), Lisbet Calner (s), Lennart Hedquist (m), Sonia Karlsson (s), Fredrik Reinfeldt (m), Carin Lundberg (s), Siv Holma (v), Per Landgren (kd), Anna Åkerhielm (m), Matz Hammarström (mp), Lena Ek (c), Hans Hoff (s), Marie Engström (v) och Bijan Fahimi (fp).

Propositionens lagförslag

1 Förslag till lag om system för avveckling av förpliktelser på finansmarknaden

Innehållsförteckning

Sammanfattning 1
Propositionen 1
Utskottet 1
Propositionen 1
Finansutskottets ställningstagande 3
Hemställan 3

Bilaga
Propositionens lagförslag 4
1 Förslag till lag om system för avveckling av förpliktelser på finansmarknaden 4
2 Förslag till lag om ändring i konkurslagen (1987:672) 8
3 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument 10

Elanders Gotab, Stockholm 1999